

## OBSAH

<b>1. ÚVOD .....</b>	<b>3</b>
1.1 ZÁKLADNÍ IDENTIFIKAČNÍ ÚDAJE.....	3
1.2 CÍL STUDIE .....	3
1.3 VYMEZENÍ ZÁJMOVÉHO ÚZEMÍ.....	3
1.4 OBSAH ANALYTICKÉ ČÁSTI.....	4
1.5 POUŽITÉ PODKLADY A LITERATURA.....	4
<b>2. ANALÝZA A NÁVRHY.....</b>	<b>5</b>
2.1 VSTUPNÍ PARAMETRY PRO NÁVRHY.....	5
2.1.1 Ekonomické podmínky.....	5
2.1.2 Hydrotechnické podmínky.....	5
2.1.3 Morfologické parametry.....	6
2.1.4 Vyrovnaná bilance kubatur.....	6
2.2 NÁVRHY .....	6
2.2.1 Obnova přirozené hydromorfologie a retenční kapacity Valové.....	6
2.2.2 Obnova přirozené retenční kapacity nivy.....	8
2.3 SOUVISEJÍCÍ NÁVRHY V NIVĚ.....	8
2.3.1 Výchozí podklady.....	8
2.3.2 Návrh.....	9
<b>3. PROJEDNÁNÍ NÁVRHŮ .....</b>	<b>13</b>
3.1 PROJEDNÁNÍ S DOTČENÝMI OBCEMI.....	13
3.2 PROJEDNÁNÍ S DOTČENÝMI VLASTNÍKY.....	13
3.2.1 Příprava a podklady.....	13
3.2.2 Shnutí a výsledky projednání.....	15
<b>4. ZÁVĚR.....</b>	<b>18</b>

PŘÍLOHY TEXTOVÉ ČÁSTI:

1. Hydrotechnické výpočty
2. Katalog souvisejících opatření
3. Záznamy z projednání návrhů s dotčenými obcemi z 29. - 31.3.2010
4. Prezenční listiny z projednání s dotčenými vlastníky
5. Přehled dotčených vlastníků
6. Vyjádření vlastníků

## 1. ÚVOD

### 1.1 ZÁKLADNÍ IDENTIFIKAČNÍ ÚDAJE

<b>AKCE</b>	<b>VALOVÁ – OBNOVA PŘIROZENÉ HYDROMORFOLOGIE A RETENČNÍ KAPACITY TOKU A NIVY V ÚSEKU Ř. KM 0,000 AŽ Ř. KM 8,113</b>
<b>STUPEŇ</b>	Studie proveditelnosti stavby
<b>ZÁJMOVÉ ÚZEMÍ</b>	k. ú. Uhřičice, Lobodice, Polkovice, Oplocany, Klenovice na Hané, Ivaň na Hané
<b>INVESTOR</b>	Povodí Moravy, s. p., Dřevařská 11, 601 75 Brno zástupce pro technická jednání: Ing. David Veselý
<b>SPRÁVNÍ PŘÍSLUŠNOST</b>	Olomoucký kraj
<b>ZHOTOVITEL</b>	ATELIER FONTES, s.r.o., Křídlovická 19, 613 00 Brno zástupce: Ing. Tomáš Havlíček
<b>TERMÍN ZPRACOVÁNÍ</b>	Duben 2010

### 1.2 CÍL STUDIE

Cílem studie je vymezit na zájmovém úseku toku soubor staveb, jejichž účelem je zajištění dobrého ekologického stavu (potenciálu) za pomoci přetvarování stávajícího upraveného koryta a jeho doplnění a doprovodné prvky (břehové a doprovodné porosty, biotopní tůně apod.), včetně revitalizace údolní nivy.

Součástí revitalizace řeky by mělo být využití potenciální retenční kapacity údolní nivy, zpomalení povrchového odtoku a vyhodnocení území z hlediska přírodně blízké protipovodňové ochrany.

### 1.3 VYMEZENÍ ZÁJMOVÉHO ÚZEMÍ

Zájmový úsek toku řeky Valová je vymezen jejím ústím do řeky Moravy (km 0,000) a soutokem s říčkou Okennou (km 8,113).

Studie neřeší pouze zájmový tok, ale také jeho nivu. Tudíž je zájmové území vymezeno v rozsahu celé údolní nivy řeky. Zájmové území zasahuje do šesti katastrálních území: Uhřičice, Lobodice, Polkovice, Oplocany, Klenovice na Hané, Ivaň na Hané. Vyjma Klenovic na Hané je ve všech katastrech do zájmového území zahrnut i intravilán obcí.

## **1.4 OBSAH ANALYTICKÉ ČÁSTI**

V rámci analytické části byl proveden optimální návrh revitalizace Valové a protipovodňové ochrany. Návrh vycházel zejména z vlastnických vztahů, potenciální morfologie toku, potřeby protipovodňové ochrany, hydrotechnických výpočtů a dalších územních limitů. Toto řešení bylo projednáno s dotčenými obcemi a vlastníky.

Analytická část se skládá z těchto částí:

- A. Textová část
- B. Výkresová část
  1. Mapa návrhů 1:10 000
  2. Mapa souvisejících návrhů 1:10 000
  3. Schéma průběhu povodní 1: 25 000
  4. Letecké snímky povodně 1997 1: 15 000
  5. Mapa dostupnosti parcel 1:10 000
  6. Vzorové příčné profily 1: 250

## **1.5 POUŽITÉ PODKLADY A LITERATURA**

DUJKA, V.: Územní plán Ivaně, 2006.

VRUBEL, S.: Územní plán Lobodic, srpen 2007.

<http://nahliznidokn.cuzk.cz/VyberParcelu.aspx>

## **2. NÁVRHY**

### **2.1 VSTUPNÍ PARAMETRY PRO NÁVRHY**

#### **2.1.1 EKONOMICKÉ PODMÍNKY**

Rozsah návrhů revitalizace řeky Valové vycházel z nákladů obvyklých opatření pro hodnocení projektů v OPŽP. Vycházíme-li z nákladů obvyklých opatření/sekce Vodní nádrže, poldry, odbahnění nádrží, tůň a mokřady, revitalizace vodních toků a niv, říčních ramen/ pro hodnocení projektů v Operačním programu životní prostředí, dostáváme se k tomuto kritériu:

- Významné vodní toky (tím Valová dle vyhlášky 470/2001 Sb. je) – revitalizace koryta vodního toku, která spočívá v obnově nebo tvorbě přírodě blízkých koryt vodních toků, včetně výsadeb doprovodných břehových porostů a včetně vyvolaných investic

#### **1500 Kč/m<sup>2</sup> revitalizovaného koryta toku**

Další podmínkou OPŽP je cena výkupu dotčených pozemků, která je způsobilým nákladem do výše 10 % z celkových způsobilých přímých realizačních výdajů projektu. Ceny výkupu jsou dány znaleckým posudkem dle zákona 157/1997 Sb., samotný znalecký posudek se potom řídí výměrem ministerstva financí 01/2009 z 11.12.2008. V tomto výměru jsou uvedeny základní ceny pro protipovodňová opatření samotná ve výši 60 Kč/m<sup>2</sup> a pro opatření související ve výši 30 Kč/m<sup>2</sup>. Vzhledem k těmto podmínkám jsme se soustředili na návrh revitalizace koryta vodního toku (složeného profilu), kde se s uvažovanou výkupovou cenou pozemků „vejdeme“ do desetiprocentního limitu z celkové ceny akce.

Objem a strukturu financí a jejich účelové vázání musí návrh respektovat proto, aby byl v konečné fázi realizovatelný. Předpokládáme, že celá akce by byla financována z Operačního programu životní prostředí a jejím investorem by bylo Povodí Moravy, s.p.

#### **2.1.2 HYDROTECHNICKÉ PODMÍNKY**

Vycházíme z těchto základních podmínek a parametrů:

- Výšková omezení – výusti melioračních kanálů, zpětné klapky, výusti kanalizací z obcí (zprostředkovaně, neboť jsou zaústěny do melioračních kanálů v blízkosti obcí), mosty, Sifon (křížení Valové s Mlýnským náhonem), počátek (zaústění Valové do Moravy) a konec úpravy v km 8,113,
- Křížení s inženýrskými sítěmi – VTL plynovod, nadzemní vedení vysokého napětí, drážní vedení nízkého napětí, telekomunikační sítě ve správě Telefónicy O<sub>2</sub> a vodovod ve správě VaK Přerov,
- Stoletý průtok v řece Moravě musí zůstat v mezihrází Valové resp. být řízeně přepouštěn do poldru v blízkosti Uhřičic
- Nízké průtoky ve Valové (reprezentované Q<sub>210</sub>) chceme zvýšit
- Vysoké průtoky ve Valové (reprezentované Q<sub>100</sub>) chceme snížit
- Průtok, který by po úpravě i před úpravou zůstal stejný Q<sub>30</sub>
- Návrhový průtok pro kynetu Q<sub>1</sub>

### 2.1.3 MORFOLOGICKÉ PARAMETRY

Při návrhu trasování nového koryta Valové jsme vycházeli z Hydromorfologické analýzy potenciálního přirozeného stavu říčního koridoru (M. Smetana, 2009), která pro potřeby této studie stanovila orientační hodnoty morfologických charakteristik potenciálního přirozeného říčního koridoru:

- Průměrná křivolakost koryta - dána podílem délky koryta a délky osy meandrového pásu – stanovena na **p = 1,16**
- Průměrná šířka meandrového pásu – dána průměrnou vzdáleností dvou linií (předchozího a následujícího zákrutu) v místě inflexního bodu - stanovena na **B = 46 m**
- Průměrný rádius meandru/zákrutu - blíží se průměrné hodnotě poloviny šířky meandrového pásu – stanoven na **Rc = 25 m**
- Průměrná šířka koryta při korytotvorném průtoku – v průměru by se šířka koryta Valové v zájmovém úseku pohybovala kolem **8,3 m**
- Délka zákrutu (meandru) – je přímková vzdálenost dvou sousedících inflexních bodů koryta – stanovena na **L = 102,4 m**
- Úhel zakřivení meandrů - podává informaci o míře otevření resp. uzavření meandru – průměrný potenciální úhel zakřivení meandru vychází v rozmezí **90-120°**
- Podélný sklon nivelety dna koryta lze snížit ze současných 0,72 na 0,50 ‰,
- Při návrhu směrového vedení využívat z cca 1/4 staré koryto.

### 2.1.4 VYROVNANÁ BILANCE KUBATUR

Vyrovnaná bilance kubatur je podmínkou, kterou je nutno dodržet, protože není možné předpokládat odvážení zeminy na deponii ani dovoz případně potřebných objemů zeminy na stavbu. Důvodem je zejména lepší proveditelnost projektu a finanční hledisko.

Kvůli předpokladu nadbytku zeminy se původní hráz ponechává ve většině své délky. Bude jen pomístně přerušena.

## 2.2 NÁVRHY

### 2.2.1 OBNOVA PŘIROZENÉ HYDROMORFOLOGIE A RETENČNÍ KAPACITY VALOVÉ

#### Hydrologické výpočty

Hydrotechnické výpočty byly provedeny za účelem návrhu a dimenzování příčných profilů toku za splnění podmínek zmíněných v předchozí kapitole.

Byl proveden výpočet kapacity kynety a kapacity mezihrází v současném stavu a výpočet těchto kapacit v návrhovém stavu. Pro výpočet byla použita Chézyho rovnice, dosazovány byly hodnoty zjištěné z geodetického zaměření a terénních průzkumů.

Pro výpočet byly vzaty tři modelové příčné profily –vzorové příčné profily v km 1,500, 4,000 a 7,500. Výkres vzorových příčných profilů je součástí grafických příloh (příloha B.6). Pro každý zájmový profil byly počítány hodnoty pro samotnou kynetu a součtové

hodnoty pro průtok kynetou i mezihrázím (maximální kapacita mezihrází). Tvar kynety u profilů v km 1,500 a 7,500 vychází z tvaru přirozeného koryta v oblouku a u profilu v km 4,000 v přímém úseku.

#### Stávající a návrhové parametry – PF 1 (říční km 1,500)

	hloubka [m]				rychlost [m/s]				průtok [m <sup>3</sup> /s]			
	pův. stav		návrh. stav.		pův. stav		návrh. stav.		pův. stav		návrh. stav.	
	kyneta	mezihr.	kyneta	mezihr.	kyneta	mezihr.	kyneta	mezihr.	kyneta	mezihr.	kyneta	mezihr.
Q <sub>210d</sub>	0,30		0,50		0,33		0,33		0,7		0,7	
Q <sub>30d</sub>	0,75		1,15		0,55		0,52		3,2		3,3	
Q <sub>1</sub>	1,65		1,95		0,83		0,47		13,5		13,8	
max. kapacita	2,50	4,22	2,00	4,81	0,93	1,41/ 0,55	0,57	0,86/ 0,57	20,1	72	14,0	196,0

#### Stávající a návrhové parametry – PF 2 (říční km 4,000)

	hloubka [m]				rychlost [m/s]				průtok [m <sup>3</sup> /s]			
	pův. stav		návrh. stav.		pův. stav		návrh. stav.		pův. stav		návrh. stav.	
	kyneta	mezihr.	kyneta	mezihr.	kyneta	mezihr.	kyneta	mezihr.	kyneta	mezihr.	kyneta	mezihr.
Q <sub>210d</sub>	0,30		0,50		0,33		0,33		0,7		0,7	
Q <sub>30d</sub>	0,75		0,95		0,55		0,48		3,4		3,3	
Q <sub>1</sub>	1,65		1,70		0,83		0,69		14,5		13,8	
max. kapacita	2,50	4,30	2,20	4,30	0,93	1,43/ 0,61	0,82	1,35/ 1,14	21,5	78,3	26,4	234,1

#### Stávající a návrhové parametry – PF 3 (říční km 7,500)

	hloubka [m]				rychlost [m/s]				průtok [m <sup>3</sup> /s]			
	pův. stav		návrh. stav.		pův. stav		návrh. stav.		pův. stav		návrh. stav.	
	kyneta	mezihr.	kyneta	mezihr.	kyneta	mezihr.	kyneta	mezihr.	kyneta	mezihr.	kyneta	mezihr.
Q <sub>210d</sub>	0,40		0,50		0,44		0,33		0,7		0,7	
Q <sub>30d</sub>	0,95		1,1		0,71		0,52		3,2		3,3	
Q <sub>1</sub>	2,00		2,00		1,05		0,75		13,4		14,0	
max. kapacita	2,10	4,00	2,00	3,86	1,08	1,13/ 0,55	0,75	0,75/ 0,76	14,8	50,5	14,0	113,1

### Návrh přirozené hydromorfologie a retenční kapacity Valové

Při návrhu revitalizace Valové jsme vycházeli z výše popsaných vstupních parametrů. Dalším parametrem byly tvary a vedení příbřežních pozemků. Pro ušetření nákladů a zabránění menšího počtu parcel je vždy odsazena pouze jedna hráz, a to např. podle dotčení parcel a zaústění přítoků. Hráz bude odsazena o 40 – 60 m, tím dojde k vytvoření cca 100 m širokého pořičního pásu včetně hrází. Po konec vzdutí Moravy je odsazená hráz navržena stejně vysoká jako původní. Tam kde Valová už není ovlivněná Moravou, je výška nové hráze dimenzována na stoletou povodeň ve Valové. Nefunkční hráz bude z velké části ponechána, jen místy přerušena.

Terén v mezihrází – nově vytvořeném korytě bude z velké části snižen, staré koryto zasypano a mezi hrázemi vytvořená kyneta o kapacitě  $Q_1$ . Kyneta bude mít přírodě blízký tvar. Vynutí kynety je dle potenciální přirozené morfologie odvozené v Hydromorfologické analýze v Průzkumové části.

Ve zbylém prostoru mezi hrázemi budou vysazeny porosty stanovištně vhodných dřevin a vytvořeny tůňe.

Ve spodní a střední části je navržena parková úprava pro rekreační využití místních obyvatel. O tyto úseky by pečovaly přilehlé obce.

### **2.2.2 OBNOVA PŘIROZENÉ RETENČNÍ KAPACITY NIVY**

V rámci obnovy přirozené retenční kapacity nivy byl návrh obnovy přirozené hydromorfologie a retenční kapacity toku Valové doplněn o vytvoření systému řízeného rozlivu povodňových průtoků Valové a Moravy do nivy na obou březích Valové.

Systém je tvořen dvěma novými hrázemi v blízkosti obcí Lobodice a Uhřetice, několika bezpečnostními přelivy, stavidly a povodňovými čerpacími stanicemi.

Pro ochranu Lobodice proti zpětnému vzduť Moravy je Mlýnský náhon opatřen stavidlem a čerpací stanicí. Pod tímto stavidlem je na stávající hrázi podél Mlýnského náhonu navržen bezpečnostní přeliv, který umožní přepouštění vysokých povodňových průtoků z Moravy do levobřežní nivy Valové. Proti tomuto rozlivu je obec Lobodice chráněna hrází. V nejnižším místě u hráze ze strany obce je umístěna čerpací stanice na přečerpávání vnitřních vod. Tyto vody budou po ústupu povodně vypouštěny melioračním kanálem do Valové.

Při zaplnění levobřežní nivy Valové dojde přelevání povodňových průtoků přes bezpečnostní přelivy na hrázích Valové do pravobřežní nivy. Zde je obec Uhřetice opět chráněna protipovodňovou hrází, která je opatřena stavidlem na drobném toku proti zpětnému vzduť a čerpací stanicí na převádění vnitřních vod při uzávěru stavidla. Stávající hráz podél Mlýnského náhonu je opatřena v místě jejího křížení s drobným tokem stavidlem a bezpečnostním přelivem.

Bezpečnostní přelivy na stávající hrázi podél Mlýnského náhonu u odpadu z Uhřetice a u Valové jsou navrženy na oboustranné přelevání.

Schéma průběhu povodně v tomto systému je součástí výkresové části – výkres č. B.3.

## **2.3 SOUVISEJÍCÍ NÁVRHY V NIVĚ**

### **2.3.1 VÝCHOZÍ PODKLADY**

Při koncipování souvisejících návrhů jsme vycházeli ze všech výstupů průzkumové části, tj. předcházející etapy této studie. Zejména to byly vlastní terénní průzkumy, informace získané od starostů jednotlivých dotčených obcí a údaje jednotlivých (návrhů) územních plánů a v nich začleněné struktury lokálního ÚSES. Dalším podkladem byla mapa vlastnických a uživatelských vztahů, které nám pomohly orientovat návrhy tak, aby v největší možné míře respektovaly stávající hranice pozemkové držby.



## 2.3.2 NÁVRH

### Související návrhy, komentář ke katalogu návrhů

Mapa souvisejících návrhů je dalším produktem této studie, který se snaží navrhnout základní opatření v rámci celého řešeného území. Základ, většina návrhů je převzata z platných (připravovaných) územních plánů dotčených obcí (umístění ČOV, jednotlivé prvky ÚSES, pásy dřevin) a je doplněna liniovými výsadbami (umístěnými v lokalitách, kde územní plán tyto prvky neřeší), návrhy umístění mokřadů (tůň, malých vodních nádrží v dlouhodobě zamokřených lokalitách nebo kde nádrže dříve byly nebo kde si občané/obec toto opatření přáli).

Související návrhy určitě nejsou vyčerpávajícím seznamem možných opatření, jsou spíše základní kostrou, která by v krajině neměla chybět. Základním předpokladem je zde vůle investora akci připravit a realizovat. Je možné, že některá opatření budou realizována na jiných (blízkých) pozemcích, než jsou nyní navržena, v závislosti na pozemcích, které budou k dispozici.

K Mapě souvisejících návrhů, která do určité míry řeší návrhy na zlepšení ekologické situace v celém řešeném území, je ve formě tabulky zpracován detailnější komentář. Zde je uvedeno:

1. **Číslo akce** – dvoumístný kód, ve kterém první číslo je označení katastrálního území obce (1 – Ivaň, 2 – Oplocany, 3 – Lobodice, 4 – Uhřičice, 5 – Polkovice, 6 – Klenovice). Realizace jednotlivých prvků ÚSES vložených do trasy toku Valové nejsou číslovány jako zvláštní akce, neboť se předpokládá, že budou realizovány v rámci akce revitalizace Valové (které se tato studie proveditelnosti týká především).
2. **Katastrální území**
3. **Název akce** – název, ze kterého vyplývá, o jaký typ opatření jde
4. **Charakteristika a parametry akce** – popisuje stručně akci, případně odkazuje na územní plán (je-li z něj převzata), zhruba určuje rozsah opatření (délka, plocha apod.)
5. **Vhodný nositel akce** - označuje subjekt, který by mohl být realizátorem (investorem) akce, přičemž nositelem akce může být i zde neuvedený subjekt (fyzická osoba, svazek obcí, občanské sdružení, obecně prospěšná společnost, právnická osoba, podnikatel – zřejmě vždy ten, kdo může získat finanční podporu z veřejných zdrojů dále uvedených). Uvedením „fyzické osoby“ jako možného investora nemáme na mysli pouze vlastníka pozemku, ale jakoukoli osobu, která má na akci zájem.
6. **Orientační cena akce** – tento údaj je třeba brát opravdu jen jako orientační, ceny vycházejí z Nákladů obvyklých opatření pro hodnocení projektů v OPŽP (podrobněji viz <http://www.dotace.nature.cz/res/data/002/000402.pdf>). Ceny jsou uváděny bez DPH.

Navrhovaná opatření lze rozřadit do několika skupin:

- Výstavba ČOV – realizují obce, cenovým odhadem jsme se nezabývali
- Revitalizace drobných toků – vycházíme-li z uznatelných nákladů 1000 Kč/m<sup>2</sup> revitalizovaného koryta, 150 Kč/m<sup>2</sup> revitalizované nivy a průměrné potřebné

šířky opatření (šířka pozemků ve vlastnictví ZVHS, kde tyto toky v současnosti protékají, se pohybuje mezi 5,5-13m), kterou jsme stanovili na 30m (2m koryta a 28m nivy) → uvažujeme s náklady 6200 Kč/m<sup>2</sup>

- Liniová výsadba – uvažujeme o výsadbě typu větrolamu (tj. 3 řady stromů v centru a na okrajích 2 řady keřů) a vycházíme z uznatelných nákladů → 800 Kč/m
- Založení biocentra a biokoridoru - vycházíme z uznatelných nákladů, lokálních biokoridorů uvažujeme šířku 20m → 160 Kč/m<sup>2</sup>
- Tvorba drobné vodní plochy – uvažujeme založení prvku o výměře 1 ha (několik vodních ploch o ploše cca 0,5 ha a cca 0,5 ha ploch výsadeb a zatravnění) - vycházíme z uznatelných nákladů → 2,5 mil. Kč/ha

## 7. Možný zdroj dotace

Jako možný zdroj financování navrhuje tyto tři programy:

### Operační program Životní prostředí, osa 6

Hlavním cílem prioritní osy 6 Operačního programu Životní prostředí (OP ŽP) – Zlepšování stavu přírody a krajiny – je zastavení poklesu biodiverzity a zvýšení ekologické stability krajiny. Projekty v prioritní ose 6 lze realizovat na území celé ČR kromě hlavního města Prahy, v řešeném území připadají v úvahu tyto oblasti podpory:

oblast podpory 6.3 – Obnova krajinných struktur

oblast podpory 6.4 – Optimalizace vodního režimu krajiny

Příjem žádostí vykonávají krajská střediska AOPK ČR a krajská pracoviště SFŽP. AOPK ČR zároveň nabízí možnost bezplatných konzultací prostřednictvím svých krajských středisek. Celá prioritní osa 6 je realizována prostřednictvím individuálních projektů. Více informací lze získat na internetové adrese <http://www.dotace.nature.cz/op-zp-osa-6-programy.html>. Obecně lze pro návrhy v oblasti Valové říci, že jako žadatelé v oblasti podpory 6.3 a 6.4 by zde připadali v úvahu fyzické osoby, obce, svazky obcí, občanská sdružení a obecně prospěšné společnosti, v osy 6.3. navíc i podnikatelé a právnické osoby.

### *Oblast podpory 6.3*

Podporuje projekty, zaměřené na:

- realizace opatření navržených v rámci schválených komplexních pozemkových úprav zaměřených na výsadby zeleně v krajině a ochranu půdy,
- příprava a realizace prvků územních systémů ekologické stability,
- zakládání a obnova krajinných prvků (výsadba a obnova remízů, alejí, soliterních stromů, větrolamů atd.), břehových porostů a historických krajinných struktur (vč. polních cest a ošetření stromů ve významných alejích), péče o památné stromy,
- opatření k zachování a celkovému zlepšení přírodních poměrů v lesích ve zvláště chráněných územích, územích soustavy Natura 2000, vymezených regionálních a nadregionálních biocentrech územních systémů ekologické stability, a to dosažením druhové a prostorové skladby porostů, odpovídající místním přírodním podmínkám,

- realizace lesopěstebních opatření biologického charakteru pro vytvoření základních podmínek a nastartování procesu regenerace současného stavu lesů v prioritních oblastech pásem ohrožení emisemi (podle stávající legislativy pásma ohrožení A až C) ve zvláště chráněných územích a územích soustavy Natura 2000.

#### *Oblast podpory 6.4*

Podporuje projekty, zaměřené na:

- realizace opatření příznivých z hlediska krajinné a ekosystémové diverzity vedoucí ke zvyšování retenční schopnosti krajiny, ochraně a obnově přirozených odtokových poměrů a k omezování vzniku rizikových situací, zejména povodní (podpora přirozených rozlivů v nivních plochách, opatření ke zlepšení morfologie vodních složek krajiny podle Rámcové směrnice o vodách, budování a obnova retenčních prostor, které neslouží k chovu ryb nebo slouží jen k takovému chovu ryb který neoslabí ekologické funkce nádrží, výstavba poldrů nebo soustavy poldrů o celkovém objemu do 50.000 m<sup>3</sup> atd.),
- opatření k ochraně proti vodní a větrné erozi a k omezování negativních důsledků povrchového odtoku vody (založení nebo obnova mezí, zasakovacích pásů a průlehů, větrolamů apod.).

#### POPFK – Program obnovy přirozených funkcí krajiny

Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny (POPFK) je národní dotační program MŽP podporující investiční i neinvestiční záměry realizující adaptační opatření zmírňující dopady klimatické změny na vodní, lesní i mimolesní ekosystémy. Na jednoleté i víceleté realizace je poskytována dotace až do výše 100% celkových nákladů akce. V řešené oblasti připadají v úvahu tyto dva podprogramy:

#### *Podprogram 115 164 – Adaptační opatření pro zmírnění dopadů klimatické změny na vodní ekosystémy*

V rámci tohoto podprogramu jsou realizována následující opatření:

- 3.1 opatření přispívající ke zlepšování přirozených funkcí vodních toků, včetně obnovy jejich migrační prostupnosti,
- 3.2 obnova nebo tvorba mokřadů a tůní, výstavba, obnova nebo rekonstrukce vodních nádrží přírodě blízkého charakteru s cílem zlepšení retenční schopnosti krajiny a podpory biodiverzity
- 3.3 zakládání a revitalizace prvků systému ekologické stability vázaných na vodní režim.

#### *Podprogram 115 165 – Adaptační opatření pro zmírnění dopadů klimatické změny na nelesní ekosystémy*

V rámci tohoto podprogramu jsou realizována následující opatření:

- 4.1 tvorba a obnova ekostabilizačních prvků v krajině,
- 4.2 tvorba a obnova biotopů pro zvláště chráněné druhy,

4.3 opatření k omezování fragmentace krajiny a podpoře migrační prostupnosti krajiny s výjimkou výstavby rybích přechodů,

Podprogramy 115 164 - 6 jsou žadatelsky otevřené a realizace je možná na celém území ČR. Sběrnými místy pro podprogramy 115 164 - 6 jsou krajská střediska Agentury ochrany přírody a krajiny ČR, která žádosti posoudí a následně MŽP doporučí opatření vhodná k realizaci.

U podprogramu 115 164 je maximální výše podpory 1 mil. Kč a u podprogramu 115 165 je to 250 tis. Kč. Žadatelé mohou být fyzické osoby, právnické osoby, obecně prospěšné organizace, územní samosprávné celky (obce a kraje), občanská sdružení, svazky obcí, příspěvkové organizace, organizační složky státu, státní organizace a státní podniky.

#### Program péče o krajinu , podprogram B

Podprogram pro zlepšování dochovaného přírodního a krajinného prostředí (PPK volná krajina), v rámci Programu péče o krajinu (PPK), slouží pro zajištění drobného managementu a dalších drobných neinvestičních jednoletých opatření. Řízení a garanci programu zajišťuje Ministerstvo životního prostředí ČR (MŽP ČR) a jeho realizací je pověřena Agentura ochrany přírody a krajiny ČR (AOPK ČR) prostřednictvím svých krajských středisek. Jednotlivá krajská střediska posuzují všechny přijaté žádosti pro území své působnosti a následně doporučí opatření vhodná k realizaci.

Podprogram podporuje následující opatření:

- mimolesní opatření (ochrana krajiny proti erozi, udržení kulturního stavu krajiny),
- realizace a péče o prvky ÚSES,
- vytváření drobných přírodních prvků v krajině (obnova mezí a remízků).

Další informace o dotačních programech lze nalézt například na adrese <http://www.dotace.nature.cz>.

### **3. PROJEDNÁNÍ NÁVRHŮ**

#### **3.1 PROJEDNÁNÍ S DOTČENÝMI OBCEMI**

Projednání návrhů řešení protipovodňové ochrany řešeného území a související revitalizace Valové s jednotlivými dotčenými obcemi proběhlo ve dnech 29. – 31.3. 2010. Jednání probíhala vždy na obecních úřadech a kromě starosty/starostky obce se jich účastnily i další osoby podle uvážení starosty (místostarosta, významní zemědělci, zástupci komise životního prostředí aj). Cílem jednání bylo seznámit starostu obce a jím přizvané subjekty s návrhy a získat zpětnou vazbu a vysvětlit další strategii postupu řešení projektu resp. ji po konzultaci se starostou upravit tak, aby lépe vyhovovala potřebám vlastníků i zpracovatele studie.

Průběh projednání s dotčenými obcemi a jejich závěry jsou dokladovány v záznamech z jednotlivých pracovních jednání, které jsou přílohou č. 3 této zprávy.

Projednání návrhů se starosty dotčených obcí bylo prvním krokem v prezentaci návrhů a získávání zpětných reakcí. Pro zpracovatele studie to byla první možnost prezentování, umožnila „doladění“ prezentace, zjištění případných nesouladů, chybějících informací a zároveň oblastí, o které bude zřejmě mít druhá strana zájem. Zároveň jsme se starosty konzultovali podrobnosti k veřejnému projednání s vlastníky (čas, místo, vhodné metody prezentace, informace o dosud nedohledaných vlastnících apod.). Projednání bylo také vhodným prostorem pro zjištění postojů starostů k akci a detailnějšímu vysvětlení podrobností.

Z pohledu zpracovatele bylo projednání návrhů se starosty jednoznačně přínosné a v podobných akcích by rozhodně mělo být prvním krokem. Starostové obcí (ať je jejich postoj k projektu jakýkoli) by měli být co nejpodrobněji informováni a vybaveni potřebnými materiály, protože zejména oni každodenně čelí diskusím a otázkám na téma tohoto projektu. Potvrdilo se, že se o připravovaném projektu v obcích hodně diskutuje a starostové jsou často dotazováni. Zároveň je třeba dbát na splnění závazků a slibů ze strany projektanta, které byly na jednáních učiněny (dohledání informací, zprostředkování kontaktů apod.).

#### **3.2 PROJEDNÁNÍ S DOTČENÝMI VLASTNÍKY**

##### **3.2.1 PŘÍPRAVA A PODKLADY**

Při přípravě jednotlivých projednání s vlastníky a prezentace k nim jsme vycházeli v první řadě ze shrnutí zkušeností z úvodního veřejného setkání se zástupci obcí, hospodařících subjektů, spolků a odborných institucí, které se konalo dne 3. 2. 2010 v Polkovicích.

##### **Zhodnocení úvodního setkání**

1. Původní plán setkání (získat informace o řešeném území, o problémech, které by zde bylo třeba řešit) více méně nebyl naplněn. Setkání nepřineslo mnoho podnětů očekávaných týmem – podnětů pro samotné zpracování studie proveditelnosti.
2. Jedním z důvodů nenaplnění cíle setkání může být nevhodné složení zvaných. Zájem o revitalizační opatření by mohli mít spíše obyvatelé příslušných obcí. Zástupci

hospodařících subjektů cítí revitalizaci více jako ohrožující než pozitivní záměr. Jejich pohled víceméně ovládl způsob diskuze.

3. Setkání proběhlo formou otázek a odpovědí, které byly zodpovězeny zástupci Atelieru Fontes a zástupcem Povodí Moravy.
4. Setkání proběhlo spíše v negativním duchu, který zpochybňoval samotný záměr studie a realizovatelnost revitalizačních opatření.

Závěry pro další plánovaná setkání:

- Programem i časem jednání odlišovat setkání, kde má přístup i veřejnost a setkání pouze pro zvané.
- Motiv diskuse pro hospodařící subjekty vést více pragmaticky (malý zájem o přírodu, rekreační funkce apod., hlavní zájem o řešení výkupů půdy, omezení v hospodaření, dopad na hladinu spodní vody apod.)
- „Přesvědčovací argumenty“ volit s důrazem na složení účastníků.
- Nepodcenit názorné vysvětlení základních pojmů a principů (odsunutí hrází průtočný profil nezmenší, pouze se změní jeho tvar apod.)
- Nepodceňovat obavy lidí z povodní; hned v úvodu vysvětlit, že protipovodňová ochrana území se nesníží, spíše naopak.
- Nepodcenit obavy ze zpětného vzduť – v úvodu důrazněji sdělit, že o zpětném vzduť je zpracovatel informován a s tímto faktem bude pracovat.
- Začínat „maličkými krůčky“ – představení celého záměru naráz bylo pro některé účastníky zjevně „příliš silnou kávou“.
- Vyjasnit způsob údržby řešené plochy a blízkého okolí

Z tohoto úvodního setkání jsme rozesílali jeho účastníkům zápis ze setkání a zároveň stručný vysvětlující materiál - základní principy revitalizace, základní informace o připravovaném projektu a jeho časovém harmonogramu, grafické znázornění principu odsunutí břehů apod.

### **Další podklady pro projednání**

Na základě posouzení vlastnických vztahů jsme připravili celkem 5 veřejných projednání. Pro jednání nám starostové obcí zapůjčili vhodné prostory. Vlastníci byli zváni na projednání do obcí, v jejichž katastrech mají pozemky (nikoli podle aktuálního bydliště).

Na projednání byli vlastníci předem písemně pozváni. Součástí pozvánky byl vysvětlující zvací dopis, informace o projektu revitalizace řeky Valová (vstupní informace o studii), přehledná mapa návrhů, situace se zakresleným způsobem dotčení (s vyznačením konkrétní parcely daného vlastníka), formulář Předběžného souhlasu vlastníka pozemku a ofrankovaná odpovědní obálka. V Předběžném souhlasu vlastníka mají dotčení vlastníci možnost se vyjádřit zda s akcí souhlasí, souhlasí podmíněčně či nesouhlasí. Veškeré získané Předběžné souhlasy budou přílohou třetí, návrhové části studie.

Pro projednání byla dále připravena prezentace studie, která byla na setkáních promítána. Byly také připraveny tištěné mapy návrhů a soupisy dotčených vlastníků, jejich pozemků a údaje o záboru.

### 3.2.2 SHRNU TÍ A VÝSLEDKY PROJEDNÁNÍ

Ve dnech 16.-23.4.2010 proběhla v pěti obcích řešeného území veřejná projednání záměru revitalizace Valové s vlastníky dotčených pozemků. Na prezentaci byli vlastníci písemně předem pozváni, jednání se konala v obcích, v jejichž katastrech mají pozvaní vlastníci své pozemky (výjimkou byla obec Ivaň, kterou jsme kvůli malému počtu dotčených vlastníků pro toto projednání mohli sloučit s obcí Klenovice n H.). Prezenční listiny z veřejných projednání jsou přílohou této části studie. Setkání se obvykle účastnilo 15-25 občanů – vlastníků pozemků (ne všichni byli ochotni se podepsat do prezenční listiny), vždy se účastnil také starosta obce.

#### Program setkání

Setkání se konala v zasedacích sálech obecních úřadů, v odpoledních hodinách (od 17 hod.). O úvodní slovo jsme vždy požádali přítomného pana starostu. Dále následovala prezentace projektu s promítáním (Microsoft PowerPoint), která seznámila přítomné s připravovanou akcí, problémy k řešení, zvoleným přístupem k řešení a samotnými návrhy (v rámci řeky i v rámci celého řešeného území).

Účastníkům byly při jednání k dispozici veškeré dosud zpracované podklady, do kterých měli možnost nahlédnout. Této možnosti téměř nevyužili.

Po představení projektu měli přítomní možnost klást dotazy ke studii i k celému záměru. Po skončení veřejné diskuse byla další možnost individuálních konzultací s projektantem a zástupcem investora – Povodí Moravy s.p.

#### Dotazy, námítky, připomínky vznesené na veřejných projednáních

- Jaké budou náklady na výsadby, na jednotlivé typy výsadeb
- Proč jsou kolem Valové vysázeny břehové porosty z ořešáku
- Kdo bude projekt financovat
- Jaké budou přesně zábory půdy
- Jak bude zajištěna péče o revitalizované plochy
- Už v současnosti chybí péče PM o toky – jak lze věřit, že to bude lepší
- Kdo je správcem drobných vodních toků, péče je špatná, jsou zanesené, znečištěné
- Upozornují na další problematická místa v povodí, chtějí jejich řešení
- Problém zemědělské politiky (velký dovoz potravin ze zahraničí, žádný dobytek tzn. žádný odbyt na píce, přežívání našich zemědělců), zabírání zemědělské půdy pro výstavbu
- Obrana kvalitní orné půdy – je jí škoda pro revitalizaci
- Jaké přesně je bonitní zařazení dotčených pozemků
- Podmáčení okolí – již teď na okolních pozemcích, strach z větší intenzity zamoření, požadavek na snížení
- Požadavek na snížení hladiny podzemní vody – sezónní zatápění sklepů apod.
- Kdo ponese náklady na akty související s prodejem (posudky, kolky na KU, převod atd).

- Problém s bobry
- Povodňová voda do Lobodic jde z vrchu (od severu od štěrhopískových jezer mezi Tovačovem a Troubkami)
- Navržená protipovodňová hráz na jižním okraji Lobodic je zbytečná, zhyzdí lokalitu
- Postoj ZD Klenovice (dále ZDK):
  1. Uživatelům klesne výměra obhospodařované půdy (u ZDK cca 10ha)
  2. Prodej půdy je pro ně nežádoucí, vítají směnu za jiné pozemky které dosud neobhospodařují
  3. Upozornili na případ, kdy v dubnu 2010 PF prodává pozemky v dotčených katastrech za 8-16 Kč/m a zároveň stát chce vykupovat pozemky pro revitalizaci řeky – je to velmi nehospodámé
  4. Dotčené pozemky jsou pronajaty většinou na 10let – ZDK bude po majitelích chtít odstupné
  5. Nejsou přesvědčení o nutnosti revitalizace – předkové věděli, co dělají (upravovala se naposledy ve 20-30 letech)
  6. Není třeba zadržovat v krajině více vody, objevují se otiž zamokřené plochy, které se nedají obdělávat,
  7. Krajina získává stepní charakter, ZDK souhlasí s výsadbami, začít se zamokřenými plochami, liniovými výsadbami, nabízí spolupráci při vytipování vhodných ploch
  8. Velké, nevyvratitelné, obavy z podmáčení okolních pozemků vlivem revitalizace
  9. Nesouhlasí se zpřístupnění revitalizovaného úseku, protože v místě mohou být buď lidé nebo zvířata
  10. konečném postoji ZDK rozhodne statutární orgán, rozhodnutí vezme ale nějaký čas, zřejmě bude souhlasit za předpokladu směny pozemků
- Na kolik úseků lze rozdělit řešený úsek Valové, aby to ještě mělo smysl
- Jaký bude další postup investora vůči vlastníkům, kteří s realizací akce nebudou souhlasit
- Za posledních 50 let ve Valové povodeň nebyla, proč tedy řešit protipovodňovou ochranu u Valové
- Proč se protipovodňová ochrana neřeší prohloubením Moravy a navýšením hrází Moravy a Valové?
- Proč stavět protipovodňovou hráz blízko obce Uhřičice, kde zhyzdí a znehodnotí lokalitu
- Bude se obnovovat hrázka v ústí Valové, která tam byla do povodní 1997 a dnes už je prakticky neznatelná
- Co bude s hrázemi podél Valové v úseku mezi Sifonem a Moravou
- Je třeba projektovat tak, aby se voda nepřelévala sníženým místem u Sifonu a pak „Stružkou“ nevyplavovala Kojetín
- Proč nemáme počítačovou simulaci průběhu povodně



## Závěry pro další práci

Pro další podobná setkání tohoto druhu lze vyvodit následující ponaučení:

- Prezentaci projektu (Powerpoint) příliš nezatěžovat analýzou historického vývoje krajiny („chcete, abychom se vrátili na stromy“), příliš nezabředávat do kritiky postupu předků („předkové to dělali dobře“), nečekat, že posluchače příliš osloví popis negativních jevů v jejich okolí, že se budou chtít nějak uskrovnit kvůli tomu, aby obce níže po toku byly více chráněny proti povodni
- Znat jak přesně, kdy a po jakých krocích proběhne prodej půdy, kdo bude hradit související náklady (jednotlivé daně a poplatky spojené s převodem nemovitostí)
- Umět vysvětlit další strategii správce toku pokud se týká péče o tok
- Znat jaká bude přesně péče o revitalizované plochy a kdo ji bude provádět
- Je nevhodné formulovat stanovisko vlastníka jako předběžný SOUHLAS – to se de facto předjímá kladný postoj vlastníka k akci, některé vlastníky to zbytečně popudilo proti
- V Předběžném souhlasu vlastníka pozemku měla být uvedena i dotčená plocha která padá v úvahu pro výkup
- Při prezentaci chyběl příčný profil protipovodňové hráze u obce
- Nespoléhat na to, že relativně příznivá cena výkupu je dobrou výchozí pozicí pro vyjednávání s vlastníky, zvláště v této specifické oblasti Hané.

Z postřehů a připomínek vlastníků pozemků, hospodařících subjektů a starostů obcí pro naši další práci vyplývá:

- Každá obec má svá specifika, což vplynulo i z charakteru a průběhu projednání. Je nutné je při dalších etapách přípravy brát na vědomí
- Zvážit, zda dále trvat na návrhu parkové úpravy revitalizovaného koryta Valové, protože určitý zájem projeví pouze občané Oplocan
- V k.ú. Uhřetice – zvážit, zda více výškově diferencovat Valovou a Moravu, zvážit „zmeandrování“ úseku mezi Bolelouckým náhonem a Moravou
- Počítat s tím, že lidé potřebují delší čas na to, aby o záměru uvažovali a specifikovali svůj postoj
- V další etapě návrhů vyjít z návrhů a nabídek velkých vlastníků a hospodařících subjektů a pokusit se maximálně sladit naše stanoviska
- V Uhřetických navrhnout jinou polohu ochranné protipovodňové hráze tak, aby byla odsunuta dále od obce, mimo záhumenky až ke Svodnici
- V návrzích podle možností reagovat na vstřícné nabídky některých vlastníků pozemků
- Je žádoucí pokusit se „blokovat“ pozemky ve vlastnictví státu ležící v dotčených katastrech pro účely směny za pozemky fyzických osob u Valové

#### **4. ZÁVĚR**

V rámci analytické části byla provedena analýza průzkumové části a na základě toho stanovena výchozí kritéria pro návrh obnovy přirozené hydromorfologie a retenční kapacity toku a nivy.

Výchozí parametry byly rozděleny do tří základních skupin – ekonomické, výškové a morfologické. Návrhy řeší vlastní revitalizaci Valové v celém vymezeném úseku a vytvoření systému pro rozliv povodňových vod z Moravy a Valové v nivě Valové.

Tento prvotní návrh byl projednán v prvním kole se starosty dotčených obcí. V druhém kole proběhlo pět jednání s dotčenými vlastníky. Podle reakcí vlastníků na předložené návrhy jsme vytvořili pětistupňovou stupnici postojů vlastníků (od souhlasného stanoviska přes podmíněčný souhlas po záporné stanovisko) a to průběžně zakreslujeme do mapy KN - Mapa dostupných parcel. V tomto dílčím plnění je odevzdán stav mapy ke dni 29.4.2010. Protože ohlasy vlastníků stále přicházejí, nelze zatím provést jednoznačné vyhodnocení.

## PŘÍLOHY TEXTOVÉ ČÁSTI

1. Hydrotechnické výpočty
2. Katalog souvisejících opatření
3. Záznamy z projednání návrhů s dotčenými obcemi z 29. - 31.3.2010
4. Prezenční listiny z projednání s dotčenými vlastníky
5. Přehled dotčených vlastníků